

از کویچه باغ‌های شهادت

۲۸۳

سروش

شماره ۱۰۲ ، ۲۰ خرداد ۱۳۶۰

زندگینامه و " آثار " علی شریعتی

xalvat.com

وینف نامہ
معلم شہید اکبر علی شریعتی

زندگینامه شهید دکتر علی شریعتی

ادامه داد و پس از پنج سال دوره لیسانس ادبیات فارسی را به پایان رساند.

علی در دوره تعلیم و تعلم در مشهد، در سال ۱۳۳۵ با یکی از همکلاسیهایش «پوران شریعت رضوی» ازدواج کرد و صاحب چهار فرزند شد. پسری به نام احسان و سه دختر به اسامی سارا، سوسن، و سوسا دارد.

علی ضمن تحصیل در دبیرستان، از طریق «کانون نشر حقایق اسلامی» (که باز بوسیله پدرش استاد محمدتقی شریعتی بنیان گذارده شده بود) به «جنبش نوین اسلامی» پیوست و یکی از فعالترین اعضای این سازمان انقلابی گردید.

در این کانون بود که او آغاز به چاپ مقالات تحقیقی، فلسفی و انقلابی نمود. همچنین از این راه بود که با افکار و ایده‌های انقلابیون سوسیالیست خدابریست آشنا شد و به ایده‌هایشان علاقمند گردید. شریعتی در سال ۱۳۳۴ به دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه مشهد وارد شد و رشته ادبیات فارسی را برگزید و در این سال نخستین اثر تحقیقی‌اش به عنوان «تاریخ تحول فلسفه» را به چاپ رساند.

به علاوه، بواسطه علاقه شدیدی که به شخصیت و زندگی ابونذر غفاری، یار کبیر: پیامبر اسلام یافته بود، در کتابی که به سال ۱۳۳۵ درباره‌ی او نوشت، ابونذر را نخستین «سوسیالیست خدابریست» معرفی کرد.

علی ضمن تحصیل در دانشکده ادبیات دانشگاه مشهد، بیش از پیش با فکر انقلاب اسلامی آشنائی یافت و در راه رسیدن به این آرمان فعالیت‌ها مشارکت جست. وی همچنین با روزنامه خراسان و مجله فرهنگ مشهد در زمینه نوشتن مقالات همکاری می‌نمود.

این دوره مصادف بود با نهضت ملی شدن صنعت نفت به رهبری آیت‌الله کاشانی و دکتر مصدق. پس از سقوط مصدق طی یک کودتای نظامی به رهبری سازمان سیا و سفارت آمریکا در تهران به سال ۱۳۳۲، علی به نهضت مقاومت ملی ایران پیوست. این نهضت را شخصیت‌هایی چون آیت‌الله طالقانی، دکتر بدالله سجایی و مهندس مهدی بازرگان پایه‌گذاری کرده بودند.

در سال ۱۳۳۶ مراکز نهضت مقاومت ملی طی یک حمله ناگهانی مزدوران رژیم پهلوی در سراسر ایران به اشغال درآمد. عملاً همه رهبران و اعضای فعال سازمان مزبور دستگیر و زندانی شده و تحت شکنجه قرار گرفتند. علی شریعتی نیز همراه پدرش و طاهر احمدزاده بازداشت شد، که به دستور رژیم با یک هوایی‌های نظامی از مشهد به تهران و سپس به زندان قزل قلعه منتقل شدند.

علی شریعتی به مدت هشت‌ماه در تهران زندانی بود و شکنجه می‌شد. او پس از آزادی به مشهد بازگشت و ضمن ادامه کار معلمی، تحصیلاتش را ادامه داد.

شریعتی در سال ۱۳۳۸ از دانشکده ادبیات مشهد فارغ‌التحصیل شد.

علی استعداد و هوش خارق‌العاده‌ای داشت بهترین دانشجوی دانشکده ادبیات بود. از این رو شورای استان دانشگاه وی را مستعد ادامه تحصیل در خارج از کشور

xalvat.com

وی از سالهای کودکی در محاصره دردها و رنج‌ها و مشکلات و فلاکتهای مستضعفین تهدیدست قرار داشت. این تجربه‌ها عمیقاً بر او تأثیر گذاشته و در نتیجه نفرت از مستکاران و جباران، و ثروتمندان و استعمارگران در درون او رشد یافت و در همه سخنرانیها، درسها و کتابهایش تجلی یافت.

علی تحصیلاتش را در دبستان اینیمین و دبیرستان فردوسی مشهد ادامه داد. و پس از آن وارد دانشسرای عالی مشهد (تربیت‌معلم) شد و با گذراندن یک دوره دوساله به عنوان معلم در احمدآباد یکی از روستاهای اطراف مشهد استخدام شد. ضمن کار تعلیم، به تحصیلات دانشگاهی‌اش

در دوازدهم آذرماه ۱۳۱۲ شمسی در مریزان، یکی از روستاهای دورافتاده خراسان دنیا آمد. نخستین معلم او پدرش استاد محمدتقی شریعتی، یکی از پایه‌گذاران «جنبش نوین اسلامی» بود که هنوز در قید حیات است و هرچا که به تعلیم پرداخته، مسددا دانش‌آموز و دانشجویی رزمنده تربیت کرده است.

علی در تاجیه مریزان شرایط زیست دشواری را از سر گذراند و در میان مستعبدگان و تهیدستانی زندگی کرد که واژه مستضعفین را درباره‌شان به کار برد و بدینسان عملاً ستم رژیم فاسد پهلوی را روی پوست خود احساس کرد.

۱۳۵۲ تعطیل کرد و کوشید دکتر شریعتی را بازداشت نماید. وی مخفی شد. ساواک پدرش را به زندان انداخت تا دکتر شریعتی را مجبور به معرفی خود کند. علی سرانجام پس از ۲ ماه خود را معرفی کرد و بلافاصله زندانی شد و ۱۸ ماه تمام شکنجه و حبس را تحمل کرد. ضمن این دوره، ساواک کوشید او را به اعلام حمایت از رژیم شاه مجبور کند، که علی در پاسخ دست رد بر سینه رژیم جلااد پهلوی زد.

در این میان، فعالیتها و اعتراضات دوستانش در خارج، و نیز دانشجویان ایرانی، و خارجی در اروپا و آمریکا، و همچنین فشار سیاستمداران بین‌المللی، توجه جهانیان را به دستگیری او جلب کرد. هنگامی که شاه سابق به الجزایر مسافرت کرد - تا مسئله کردستان را با عراق و با کمک هواری بومدین حل کند - بومدین که رئیس جمهور الجزایر بود و با شریعتی آشنائی داشت و از زندانی شدن وی اطلاع یافته بود، به شاه توصیه کرد پس از بازگشت به ایران، شریعتی را آزاد کند. و به این ترتیب وی آزاد شد.

اما پس از آزادی، مقام زیر مراقبت و مورد ارباب ساواک بود و از سال ۱۳۵۴ تا اردیبهشت ۱۳۵۶ در تهران و مشهد به یک زندگی شبانه ادامه داد و البته اجازه نداشت سخنرانی کند و یا آثارش را به چاپ برساند. سرانجام با کمک دوستانش در ۲۶ اردیبهشت ماه ۱۳۵۶ تصمیم به مهاجرت و اقامت به انگلستان گرفت.

در ۲۸ خرداد ۱۳۵۶ - همسر و فرزندانش عازم اروپا و پیوستن به او میشوند، ولی در فرودگاه مهرآباد از خروج همسرش جلوگیری میشود و دو دخترش به اروپا میروند و یکشب تا پاسی از شب در کنار پدرشان به سر می‌برند. سرانجام دکتر شریعتی در لندن به طرز رموزی جهان را بدرود می‌گوید. جنازه او به دمشق منتقل می‌شود و در زینیه، در کنار قبر حضرت زینب - خواهر امام حسین (ع) - که دکتر آنهمه شخصیت او را ستایش کرد، به خاک سپرده می‌شود. رحمت خداوند به او و بر تمام مجاهدین راه الله باد

تاریخ اسلام از دانشگاه سوربن، شریعتی به ایران بازگشت. اما به دلیل انتقادات و فعالیتهای آشکار بر علیه رژیم ستمکار پهلوی، بازداشت و شش‌ماه زندانی شد.

پس از بازداشت او، اعتراضات شدیدی بعمل آمد. بخصوص استادان او در فرانسه و دوستانش در سازمان انقلابی بین‌المللی این عمل را محکوم کردند و دولت وقت هویدا مجبور شد او را آزاد کند. گرچه شریعتی دکترای دانشگاه سوربن را داشت، او را با شغل معلمی به یکی از دبیرستانهای فردوس که شهر کوچکی در حوالی مشهد است، فرستادند. اما رژیم سرانجام عقب نشست و او را به کار تعلیم در دانشگاه مشهد دعوت نمود.

از این زمان، علی نشر مفاهیم و افکار اسلامی را آغاز کرد. و آنگاه که نامش بر سر زبانها افتاد، دانشجویان و نسل جوان، که می‌خواستند حقایق ایدئولوژی اسلامی را بشناسند، گرد او آمدند تا به سخنرانیهایش گوش فرا دهند. تعلیم او به سرعت در سراسر ایران گسترش یافت و دانشگاه‌های شهرهای مختلف از او دعوت به سخنرانی کردند. او این دعوتهای را مشتاقانه پذیرفت و مرتباً مسافرت‌هایی کرد و بخصوص سخنرانیهایش را در دانشگاه‌ها برگزار کرد تا تعالیمش را میان تحصیل کردها و روشنفکران پراکنده سازد.

سال ۱۳۴۹ سخنرانیها و تعالیم مردمی و انقلابی دکتر شریعتی در باب اسلام‌شناسی، ایدئولوژی اسلامی و تاریخ ادیان در حسینیه ارشاد در تهران آغاز شد و تا سال ۱۳۵۲ طول کشید. سخنرانیهای او نه تنها دانشجویان و روشنفکران، بلکه مردم عادی را نیز جذب کرد. در خلال این دوره نسبتاً کوتاه، بیش از دویست سخنرانی در حسینیه ارشاد ایراد کرد و ضمن روشنگری در میان طبقات مختلف مردم جامعه، تدارک راه انقلاب با مبارزه مسلحانه و بی‌کار علیه رژیم پهلوی را آغاز نمود.

رژیم شاه که نمی‌توانست وجود سخنرانیهای دکتر شریعتی و حسینیه ارشاد را تحمل کند، این کانون را در سال

شناخت و به او بورس داد. اما از دید سازمان امنیت شاه (ساواک)، پرونده تاریخ او، دلیل اصلی رد شدن اجازه خروج وی از کشور بود. ولی سرانجام مجبور شدند به او گذرنامه بدهند و علی در سال ۱۳۳۹ تهران را به مقصد فرانسه ترک گفت.

علی پس از ورود به فرانسه، به شاخه اروپائی سازمان انقلابی جوانان ملی ایران پیوست و نوشتن مقالات سیاسی و انقلابی را آغاز کرد. و مدتی بعد، در سال ۱۳۴۱ او به یاری دوستانش و جبهه ملی (اروپا) در ماه مه همان سال جبهه ملی ایران را در آمریکا پایه گذارد.

پس از کنگره اول شاخه اروپا که در ویس‌یادن (آلمان غربی) برگزار شد، علی شریعتی به سردبیری روزنامه سازمان گمارده شد و نخستین شماره ماهنامه «ایران آزاد» را چندماه بعد منتشر ساخت.

در همان زمان، او با جبهه آزادیبخش فرانسه و سازمان «المجاهد» همکاری می‌کرد. او قلم و دانش خود را در خدمت خلق الجزایر گذاشت و در جنگ آزادیبخش به یاری آنان شتافت. از این راه بود که شریعتی با متفکران و نویسندگان برجسته‌ای چون فرانتس فانون، هواری بومدین و بن‌یلا آشنائی یافت.

دوستی صمیمانه او و فرانتس فانون در سال ۱۳۴۱ وی را به ترجمه یکی از آثار فانون به نام «دوزخیان زمین» ترغیب نمود.

علی ضمن اقامتش در فرانسه با بسیاری دیگر از نویسندگان و فیلسوفان برجسته نیز آشنا شد، از آن جمله گوروچ، لویی ماسینیون (که هر دو استادان او در دانشگاه سوربن بودند)، شوارتز، سارتر، هانری لوموز و ژان کاکتو. این متفکران در آشنائی او با فلسفه و جامعه‌شناسی غرب به او یاری کردند. او بخصوص به آثار گوروچ، جامعه‌شناس مشهور فرانسوی علاقه داشت و بیش از همکلاسیهایش گوروچ را می‌شناخت.

پس از پایان تحصیل و اخذ دکترای جامعه‌شناسی و

روزشمار زندگی دکتر شریعتی

- * ۱۲ آذر ۱۳۱۲ تولد
- * ۱۳۱۹ ورود به دبستان
- * ۱۳۲۹ ورود به دانشسرای مقدماتی مشهد
- * ۱۳۳۱ معلمی در احمد آباد مشهد
- * ۱۳۳۵ ترجمه ابادر غفاری و ورود به دانشکده ادبیات مشهد
- * ۱۳۳۶ همراه اعضای نهضت مقاومت ملی در زندان قزل قلعه
- * ۱۳۳۸ رتبه اول و فارغ التحصیل از دانشکده ادبیات
- * ۱۳۳۹ سفر به فرانسه، تحصیل در رشته تاریخ و جامعه‌شناسی
- * ۱۳۴۳ - ۱۳۳۹ ادامه تحصیلات، پیوستن به سازمان آزادی‌بخش الجزایر و مجروح شدن و به بند افتادن در زندان پاریس بخاطر کوشش‌هایش در راه آزادی الجزایر، کوشش در کنفرانس‌های دانشجویان ایرانی، جبهه ملی، نهضت آزادی و انتشار
- * نشریه ایران آزاد.
- * ۱۳۴۳ بازگشت به ایران با درجه دکترا در رشته‌های تاریخ و جامعه‌شناسی و از سرمرز به زندان قزل قلعه روانه شدن.
- * ۱۳۴۴ دبیری در فرهنگ و استادیاری تاریخ در دانشگاه مشهد
- * ۱۳۴۶-۵۲ سخنرانی در حسینیه ارشاد و دانشگاهها و انتشار کتابهایش
- * ۱۳۵۲ بسته شدن حسینیه ارشاد و به زندان افتادنش بمدت ۱۸ ماه در سلولهای کمپته
- * ۵۶ - ۱۳۵۴ زندگی سخت در مشهد و تهران
- * ۲۶ اردیبهشت ۵۶ هجرت به اروپا
- * ۲۹ خرداد ۵۶ شهادت.

با میراث فرهنگ معلمان انقلاب دکتر علی شریعتی آشنا شویم

اشاره:

تهیه فهرست کامل و دقیق آثار دکتر شریعتی اگر نگوئیم محال، دستکم مشکل به نظر می‌رسد آنچه در ذیل می‌آید فهرست برخی از آثار معلم انقلاب دکتر علی شریعتی است. اسامی کتاب‌هایی که از دکتر به زبان‌های عربی و کردی ترجمه شده است نیز در این صفحات آمده است.

ردیف	عنوان	محل طرح	تاریخ طرح	محل چاپ ناشر	نوار، نوشته
۱	ایا مسلمانان پیش از کریستف کلمب امریکا را کشف کردند؟	تهران		تهران، مجله فرهنگ، ۱۳۳۶	نوشته
۲	المجاهد الجزایر	پاریس، الجزایر			نوشته
۳	آری اینچنین بود، برادر	حسینیه ارشاد	۲۱ رمضان ۵۰	ارشاد	نوار
۴	سرمقاله‌های ایران آزاد (ارگان جبهه ملی)	پاریس		المان	مقاله
۵	انتظار، مذهب اعتراض؟	حسینیه ارشاد	۵۰/۸/۱۸	ارشاد	نوار
۶	از کجا آغاز کنیم؟	دانشگاه اریامهر	۵۰/۹/۱	ارشاد	نوار
۷	ابعاد فکری	دانشسرای عالی سپاه دانش	۱۳۵۰		نوار
۸	امت و امامت در جامعه‌شناسی	حسینیه ارشاد	۱۱ تا ۱۴ فروردین ۱۳۵۱	ارشاد - شهریور ۱۳۵۱	نوار
۹	اجرای برنامه مسجدالجمود (تاریخ در اسلام)	تهران	۴۹/۱۲/۱۴		نوار
۱۰	اسلام در امریکا				
۱۱	استحمام ^۲	مدرسه عالی دختران			نوار
۱۲	انقلاب در ارزشها	دانشکده ادبیات تهران			نوار
۱۳	انسان و تاریخ	دانشکده فنی تهران			نوار
۱۴	الگزیمستانسیالیزم	دانشگاه ملی	زمستان ۵۰		نوار
۱۵	استانداردهای ثابت در تعلیم و تربیت	دانشسرای عالی سپاهیان انقلاب			نوار
۱۶	اگر مارکس و پاپ نبودند	تهران	۵۵-۵۴	مکتب مبارز - اروپا	نوشته
۱۷	اخلاق	مشهد		کتابفروشی باستان	نوشته
۱۸	امام رضا ^۳	تهران			نوار و نوشته
۱۹	انسانها و منابع انسانها				
۲۰	اقتصاد	تهران	۱۳۵۵-۵۴	چاپ نشده	نوشته - نوار
۲۱	انسان و جهان			شرکت انتشار	مقاله
۲۲	الامة فی الاسلام		۱۳۴۸		کنفرانسی که به جای ایراد چاپ شد
۲۳	اشعار (قوی سپید - غریق راه - در کسور - شمع زندان)				
۲۴	اقبال	حسینیه ارشاد			نوشته
۲۵	ما و اقبال				
۲۶	بیستوسه سال فداکاری در راه مکتب	حسینیه ارشاد	۵۰/۸/۱۶		نوار
۲۷	بازگشت به خویش	چندشاپور - اهواز			نوار
۲۸	بازگشت به خویش ^۴	؟	فروردین ۵۵	؟	؟
۲۹	بازگشت به کدام خویش ^۵				؟
۳۰	بیعت و وصایت	کانون مهندسين تهران		مجموعه آثار - اروپا	نوار
۳۱	بیان الادیان				
۳۲	استخراج و تصفیة منابع فرهنگی (انسان و اسلام)	دانشکده نفت			نوار - کنفرانس

			ایمان در علم	۳۳
		دانشگاه مشهد - تالار رازی	انسان دیروز و انسان امروز	۳۴
نوار		دانشکده علوم مشهد	انسان بی خود	۳۵
		دانشکده ادبیات تهران	اومانیسم در قصه خلقت آدم	۳۶
		دانشکده نفت	انسان در تمدن جدید	۳۷
		؟	اسلام شناسی	۳۸
کتاب	شرکت انتشارات طوس	آبادان	انسان و اسلام	۳۹
نوار - کنفرانس	شماره اول مجموعه انسان و اسلام	مشهد	ابوذر غفاری	۴۰
ترجمه - کتاب		دانشگاه مشهد	ادبیات چیست؟ شعر چیست؟	۴۱
ترجمه - مقاله	انتشارات (جزوات درسی)	بین ۴۴ تا ۴۹	انسان، اسلام و مکتبهای مغربزمین	۴۲
درس - نوشته	دانشجویان دانشکده ادبیات			
	جلد اول - حسینیه ارشاد		انقلاب شیعی سریداربه	۴۳
			الیناسیون	۴۴
			از هجرت تا وفات (محمد خاتم پیامبران)	۴۵
مقاله		مجله آستان قدس	بدبینی و خوشبینی، همراه نامه‌ای به استاد محمدتقی شریعتی	۴۶
نوار			پاسخ به سئوالات (مربوط به دروس A دانشگاه مشهد) (عمومی B) و ارشاد پیام (مجله)	۴۷
مصاحبه‌های درباره الجزایر (نوار)		نشریه دانشجویان دانشکده نفت آبادان	پیروان علی و رنجایشان	۴۸
نوار		حسینیه ارشاد	پیروزی در شکست	۴۹
پلی‌کپی - نوشته		حسینیه ارشاد	پیروزی پس از شکست	۵۰
		دانشکده ادبیات درس اسلامشناسی	پس از پیغمبر	۵۱
نوار		مسجد نارمک	پس از شهادت	۵۲
نوار		حسینیه ارشاد	پدر، مادر، ما متهمیم	۵۳
			تولد دوباره اسلام	۵۴
			تأمل در خویش	۵۵
دروس تاریخ تمدن	انتشارات مرکز پلی‌کپی دانشکده ادبیات مشهد	روزنامه خراسان مشهد	تأین بی و تاریخ	۵۶
کنفرانس - نوار کتاب	ارشاد		تشیع علوی و تشیع صفوی	۵۷
نوشته - مقدمه سرداران	چاپ انتشارات مرکز پلی‌کپی دانشکده ادبیات مشهد	حسینیه ارشاد	تشیع سرخ	۵۸
دروس ۳ ساله (نوشته)	چاپ مرکز انتشارات پلی‌کپی دانشکده ادبیات مشهد	دانشگاه مشهد	تاریخ قرون جدید	۵۹
درس	چاپ مرکز انتشارات پلی‌کپی دانشکده ادبیات مشهد	دانشکده ادبیات	تاریخ کشورهای مجاور (روسیه - عراق - ترکیه - پاکستان)	۶۰
درس	مرکز پلی‌کپی دانشکده ادبیات مشهد	دانشکده ادبیات	تاریخ ایران پس از اسلام	۶۱
جزوه اول مکتب واسطه		دانشکده علوم	تاریخ علم	۶۲
نوشته	چاپخش	مشهد	تاریخچه تکامل فلسفه	۶۳
نوار		نشریه پلی‌تکتیک	تاریخ ادیان + تاریخ فلسفه	۶۴
نوار		تهران	توتم پرستی	۶۵
نوار - کتاب - پلی‌کپی	اتحادیه انجمنها	حسینیه ارشاد	توحید، فلسفه، اخلاق	۶۶
		حسینیه ارشاد	تاریخ و ارزش آن در اسلام	۶۷
		دبیرستان مهستی مشهد	تمدن و تجدد	۶۸
		دانشکده ادبیات تهران	جامعه‌شناسی شرک	۶۹
		نفت آبادان یا اهواز	جهان‌بینی - اسلام و انسان	۷۰
			جهان‌بینی توحید	۷۱
				۷۲

۷۳	جامعه‌شناسی مکتب و آثار البرکامو به عنوان شاگرد نوکوس جهان در استانه بعثت	دانشکده ادبیات	مرکز پلی‌کیی دانشکده ادبیات دانشگاه مشهد
۷۴	جهان در استانه بعثت	دروس دانشکده ادبیات	مرکز پلی‌کیی دانشکده ادبیات مشهد
۷۵	چه باید کرد؟	حسینیه ارشاد	ارشاد
۷۶	چه نیازی به علی؟	حسینیه ارشاد	۵۰/۸/۱۷
۷۷	چهار زندان انسان؟	مدرسه عالی علوم تربیتی	
۷۸	چگونه باید امروز زن روز بود؟	حسینیه ارشاد	۱۳۴۹
۷۹	حسین وارث ادم	حسینیه ارشاد	مهر ۱۳۵۰
۸۰	حج	دانشگاه مشهد	
۸۱	خدا در خانه یک کتیز	سازمان جلب سیاحان جهانگردی تهران	۱۳۴۵
۸۲	خراسان	مشهد	مجموعه آثار شماره (۳) ۱۳۵۵ خرداد
۸۳	خودسازی انقلابی		پس از بسته‌شدن حسینیه ارشاد
۸۴	خدا حافظ شهر شهادت		پخش بوسیله دانشجویان
۸۵	درباره شهادت	تهران	توار - نوشته‌های
۸۶	دین و سرگذشتش	دانشکده ادبیات	جلد دوم تاریخ ادب
۸۷	دروس دانشگاه مشهد (تاریخ اسلام)	دانشگاه مشهد	از درس ۱ تا درس ۱۴۰
۸۸	دروس تاریخ ادیان	دانشکده ادبیات	از درس پلی‌کیی شده
۸۹	دایرةالمعارف شیعه	حسینیه ارشاد	۵۰/۱۱/۱۵
۹۰	دروس اسلام‌شناسی	حسینیه ارشاد	از ۵۰/۱۱/۱۵ تا
۹۱	دروس تاریخ تمدن	دانشگاه مشهد	
۹۲	دروس فلسفه و معارف اسلام	دانشگاه مشهد	
۹۳	در نقد و ادب	مشهد	آبان ۱۳۴۶
۹۴	درباره سهیونیزم	فردوسی	۵۲/۹/۳۶
۹۵	دیالکتیک پیدایش فرق در اسلام	مشهد	
۹۶	راجع به شعر	تهران	۳۰ و ۴۹/۵/۳۱
۹۷	روشنفکر و مسئولیت او در جامعه	مدرسه عالی بازرگانی	
۹۸	ریشه‌های اقتصادی - طبقاتی رنسانس	دانشکده ادبیات مشهد	۱۳۴۵-۴۶
۹۹	رنسانس و تاریخ اروپا	مشهد	
۱۰۰	از پایان قرون وسطی تا ۱۶۶۰	دانشگاه شریف	
۱۰۱	روح جدید علم	روزنامه خراسان مشهد	
۱۰۲	روزنامه خراسان (مقاله سیاسی)	نفت	
۱۰۳	رسالت روشنفکر برای ساختن جامعه	مشهد	
۱۰۴	رنج بودن		
۱۰۵	روش شناخت اسلام	حسینیه ارشاد	۳ آبان ۴۷
۱۰۶	زیباترین روح پرستنده	حسینیه ارشاد	۵۱/۶/۲۲
۱۰۷	زیربنای توحید	تهران	
۱۰۸	زندانیهای انسان	حسینیه ارشاد	
۱۰۹	سیمای محمد	حسینیه ارشاد	۵۱/۸/۵
۱۱۰	سوره روم (پیام امید به روشنفکران مسئول)	دانشگاه مشهد	
۱۱۱	سیانیتسم و پیدایش طبقه روشنفکر	مجله فردوسی	
۱۱۲	سنگی از خلایق دوست ^۱		
۱۱۳	سوغات		
۱۱۴	سرسید احمدخان	تهران	
۱۱۵	سال پنجم انقلاب الجزایر	پاریس	۵۲-۵۳
			مرکز پلی‌کیی دانشکده ادبیات مشهد
			شماره ۹۰۹۷۷ شهریور ۴۹
			مکتب میارز
			نامه پاریس

نوشته - ترجمه			مشهد	سلمان پاک	۱۱۶
نوار		۵۱/۴/۲۲ - ۵۱/۴/۲۳	حسینیه ارشاد	سمینار ۱ (ایام فاطمیه) سمینار ۲	۱۱۷
نوار			پاریس	سوسیولوژی initiation	۱۱۸
نوار	قسمت اول - اتحادیه انجمنها		حسینیه ارشاد	شبهه يك حزب تمام	۱۱۹
کتاب - نوار		نهم محرم ۱۳۹۲	حسینیه ارشاد	شهادت	۱۲۰
نوار - کتاب	ارشاد	۵۰/۸/۱۶	حسینیه ارشاد	علی، مکتب، وحدت، عدالت (۲۳ سال مبارزه، ۲۵ سال سکوت)	۱۲۱
نوار			حسینیه ارشاد	برای ۵ سال حکومت)	۱۲۲
نوار		۴۷/۱۲/۱۶ و ۱۵	حسینیه ارشاد	علی، حقیقتی به گوشه اساطیر	۱۲۳
نوار ۳		۴۸/۹/۱۱	حسینیه ارشاد	علی، تنهاست	۱۲۴
نوار - جزوه		۴۸/۹/۳۱	حسینیه ارشاد	علی، انسان تمام	۱۲۵
نوار		۵۰/۸/۱۹	حسینیه ارشاد	علی، بنیانگذار وحدت	۱۲۶
نوار			حسینیه ارشاد	علی، يك روح، در چند بعد	۱۲۷
نوار			حسینیه ارشاد	علی، اگر می گفت آری	۱۲۸
نوار			دانشگاه مشهد	علت تشیع ایرانیان	۱۲۹
نوار			دانشگاه ملی	علل انحطاط مذاهب	۱۳۰
نوار			دانشکده پزشکی دانشگاه تهران	علم یا اسکولاستیک جدید	۱۳۱
نوار - کنفرانس	ارشاد، ابان ۵۰	ابان ۵۰	دانشسرای عالی تهران	فرهنگ و ایدئولوژی	۱۳۲
نوار		۴۹/۶/۱	حسینیه ارشاد	فلسفه تاریخ در اسلام	۱۳۳
نوار	ارشاد	۵۰/۴/۱۴	حسینیه ارشاد	فاطمه، فاطمه است	۱۳۴
نوار	ارشاد	۴۹/۱/۱۳	حسینیه ارشاد	فلسفه نیایش	۱۳۵
نوار	مرکز پلی کیبی دانشکده ادبیات		دانشکده ادبیات مشهد	فلسفه تاریخ	۱۳۶
نوار	مشهد				
ترجمه - مقاله		۱۹۶۲	پاریس	فصائل بلخ	۱۳۷
نوشته			تهران	قران و کامپیوتر	۱۳۸
نوار		۵۱/۶/۳	حسینیه ارشاد	قرن ما در جستجوی علی	۱۳۹
نوار	ارشاد	۵۱/۸/۷	حسینیه ارشاد	قاسطین، مارقین، تاکتین'	۱۴۰
نوار			دانشگاه مشهد	قرون جدید	۱۴۱
نوار			دانشگاه مشهد	کتاب	۱۴۲
نوار			تهران	کتاب علی، کتاب فردا، کتاب همیشه	۱۴۳
چاپ نشده			شرکت انتشار	کویر	۱۴۴
	شرکت انتشار		کلیسای ژرولیت‌های پاریس	کنفرانس دکتر و آقای Gord با مقدمه پدرستیف Setif	۱۴۵
نوار	در پاریس بوسیله خود همان کلیسا چاپ شده است.		زندان سبته پاریس	گفتگوی علی با گیوز	۱۴۶
مصاحبه	چاپ توگو پاریس	۱۹۶۵	حسینیه ارشاد	مسئولیت شبهه بودن	۱۴۷
نوار	ارشاد	۵۰/۸/۱۵	حسینیه ارشاد	متمن و متجدد	۱۴۸
نوار		۴۸/۲/۱۹	مشهد (تالار رازی)	میعاد با ابراهیم	۱۴۹
نوار ۴		۲۸ و ۱-۴۸/۱۲/۲۹ و			
		۴۹-۱-۲			
نوار ۲	اتحادیه انجمنها	۴۹/۵/۲۳ و ۲۲	حسینیه ارشاد	مذهب علیه مذهب	۱۵۰
نوار	اتحادیه انجمنهای اسلامی اروپا و امریکا، ۱۵ خرداد ۵۶	۵ شهریور ۱۳۵۰	پلی تکنیک	ماشین در اسارت ماشینیم	۱۵۱
نوار		مهر ۱۳۵۱	حسینیه ارشاد	مقدمه نمایش ایوژر	۱۵۲
نوشته مقدمه (کتاب حسن اکبری)			مشهد	مقدمه بر حجرین عدی	۱۵۳

۱- مقالات ایران آزادگاه به نام تشیع امضاء می شده است.
 ۲- يك سخنرانی نیز تحت عنوان «انتظار» در دانشکده نفت اجراء شده است.
 ۳- در مدرسه عالی دختران شب اول سخنرانی شده تحت عنوان: «راه سوم» و شب دوم دنباله سخنرانی به نام استعمار بوده است.
 ۴- قسمتی از این مقالات راجع به امام رضا که در دست پکسی از دانشجویان بوده، از طرف ساواک نزدیده شده است و نابوداست.
 ۵- این متن اصیل نیست، زیرا موتاز کیهان بوده است زیر نظر عمادپور (دکتر حسین زاده) و ساواک و گروه «شریعتی شناسی».

۶- مجموعه سخنرانی‌ها در دانشکده نفت آبادان.
 ۷- قسمت چهارم انسان و اسلام.
 ۸- جواب مقاله: دکتر علی شریعتی و «کاف» از فردوسی.
 ۹- کتاب علی مکتب وحدت و عدالت شامل جزوات علی تنهاست، زندگی علی پس از مرگش، علی انسان تمام، مکتب وحدت و عدالت می‌باشد.
 ۱۰- چاپ اول در ارشاد با نام علی سبزواری درآمده است و مخفی چاپ و پخش گردیده. (با طی سربرداری).
 ۱۱- به صورت نوشته است و گویا پکسی از دانشکده‌ها به صورت پلی کیبی چاپ کرده است.
 ۱۲ و ۱۳- این جزوه طرح يك نظام آموزشی اسلامی و يك دانشگاه آزاد است که به جای تحقیق در اداره، در سالهای پس از مسوعیت تدریس، نوشته شده است (فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی).
 ۱۴- این مقاله در اولین شماره‌های مجلات پاریسی بین سالهای ۵۴ تا ۶۴ چاپ شده.
 ۱۵- در دست دانشجویی است که دستگیر شده بود و گویا مقبوض شده است!!
 ۱۶- قسمت ششم کتاب انسان و اسلام.

نوشته		۱۹۶۲	پاریس	مرگ فرانتز فانون	۱۵۴
ترجمه (مقاله)		۱۹۶۱	مجله دانشجویان ایرانی (پاریس)	مغضوبین زمین	۱۵۵
نوشته	شرکت انتشار	؟	تهران	مرگ هر لحظه در کمین است	۱۵۶
؟	؟	؟	شرکت انتشار	مقدمه بر کتاب «سرود جهشها»	۱۵۷
سخنرانی		۱۳۵۰	حسینیه ارشاد	میانی مسئولیت در انسان	۱۵۸
سخنرانی		۱۳۴۸	کاروان ارشاد	یک ماه پا به پای پیامبر ^{۱۱}	۱۵۹
سخنرانی		۱۳۴۹	کاروان ارشاد	مجموعه سخنرانی مکه	۱۶۰
نوار (سخنرانی)			نفت آبادان	مجموعه سخنرانی مکه	۱۶۱
نوار		۵۰/۹/۲۳	حسینیه ارشاد	مخروط فرهنگشناسی	۱۶۲
نوشته		۱۳۳۷	مجله فرهنگ خراسان	میزگرد بحث و انتقاد	۱۶۳
جزوه		۱۳۳۴	کانون نشر حقایق اسلامی (مشهد)	من فکر می‌کنم پس من هستم	۱۶۴
ترجمه (ماسینیون)			پاریس - مشهد	مکتب واسطه - مکتب واسطه	۱۶۵
نوار		۷۷/۸/۲	تهران	منحنی زندگی حلاج	۱۶۶
نوار	مکتب مبارز، بهار ۵۳ ارشاد	۴۸/۷/۲۰	حسینیه ارشاد	مکتب، رساله تحقیقی برای وزارت علوم ^{۱۲}	۱۶۷
نوشته (ترجمه)		۲۱ شهریور ۱۳۵۱	حسینیه ارشاد	نسل نوسلمان ^{۱۳}	۱۶۸
چاپ نشده			حسینیه ارشاد	نگاهی به تاریخ فردا	۱۶۹
ترجمه	در تهران چاپ شده است		حسینیه ارشاد	نقش انقلابی یاد و یادآوران	۱۷۰
			مشهد	نیایش (الکسیس کارل)	۱۷۱
			احتمالا تهران	نماز	۱۷۲
				نمونه‌های عالی اخلاقی در اسلام است نه در	۱۷۳
				بچمدون	
		۱۹۶۲-۲	پاریس	مقالات - نامه پارسی	۱۷۴
		۱۹۶۱	پاریس	نامه‌ها:	۱۷۵
			تهران	به خرسند	۱۷۶
			تهران	سید ابراهیم میلانی	۱۷۷
			تهران	ارشاد	۱۷۸
			پاریس	فانون	۱۷۹
			تهران	پدر	۱۸۰
			تهران	احسان	۱۸۱
			پاریس و تهران	پوران	۱۸۲
				یادداشت فتوکپی (۶ صفحه تنظیم شده بوسیله دکتر)	۱۸۳
		مرداد ۱۳۵۱	حسینیه ارشاد	یکبار دیگر ابودر	۱۸۴
				یادداشت‌های پراکنده چاپ نشده	۱۸۵
			حسینیه ارشاد	یک جوش تا بی‌نهایت سفرها	۱۸۶
			ارشاد	هدفها (در زمینه چه باید کرد)	۱۸۷
			دانشگاه مشهد (تالار رازی)	هنر در انتظار موعود	۱۸۸
			حسینیه ارشاد	هجرت و تمدن	۱۸۹
		۱۹۶۲	لوزان	اعلامیه‌های کنگره لوزان	۱۹۰
		۱۹۶۲-۲	پاریس	به کجا تکیه کنیم؟ ^{۱۴}	۱۹۱
			کانون مهندسیین تهران	بیعت	۱۹۲
		۲۱ آذر ۴۸	حسینیه ارشاد	زندگی علی پس از مرگش	۱۹۳
		؟	؟	جزوه کوچک اصالت	۱۹۴
		عاشورای ۵۵	تهران، منزل آقای همایون	حر	۱۹۵
		۱۳۵۵	تهران	مقدمه بر نمایشنامه دشمن مردم ^{۱۵}	۱۹۶
			حسینیه ارشاد	روشنفکران	۱۹۷
		لیر ۵۵	تهران	سئوال و جواب	۱۹۸
		خرداد ۵۰		نامه کاشف القلاء	۱۹۹
		پائیز ۵۳		مخروط جامعه‌شناسی فرهنگی	۲۰۰
		بهار ۵۲	تهران	انتظار عصر حاضر از زن مسلمان	۲۰۱
			جندیشاپور	نیازهای انسان امروز	۲۰۲

۲۰۳	ایدئولوژی	اهواز	ارشاد	
۲۰۴	پاسخ به سئوالات و انتقادات (میزگرد)	حسینیه ارشاد		
۲۰۵	Desalienation des societes musulmanes	پاریس	نسخه خطی	۱۹۶۱-۲
۲۰۶	از خود بیگانگی‌زدائی جامعه‌های مسلمان Sociologie d'initiation	پاریس	اوت زتود	۱۹۶۲
۲۰۷	L'ange Solitaire	پاریس	نوشته	۱۹۶۰

۱۱- به صورت نوشته است و گویا یکی از دانشکده‌ها به صورت ملی کپی چاپ کرده است.
۱۲ و ۱۳- این جزوه مطرح یک نظام آموزشی اسلامی و یک دانشگاه آزاد است که به جای تحقیق در اداره، در سالهای پس از ممنوعیت تدریس نوشته شده است (فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی).
۱۴- این مقاله در اولین شماره‌های مجلات پاریسی بین سالهای ۵۴ تا ۶۴ چاپ شده.
۱۵- در دست دانشجویی است که دستگیر شده بود و گویا مفقود شده است؟!
۱۶- قسمت ششم کتاب انسان و اسلام.

xalvat.com

اسلام ۹- فلسفه تاریخ در ادیان ابراهیمی ۱۰- تاریخ تمدن ۱۱- تاین بی و تاریخ ۱۲- تاریخ و شناخت ادیان.

۵- ایدئولوژی

۱- فوری‌ترین نیاز انسان ۲- ترجمه نیایش (الکسیس کارل) ۳- پس از شهادت ۴- شرحی بر دعاهای صحیفه ۵- معراج صالحات حسنات ۶- حج ۷- اسلام‌شناسی ۸- ایمان در علم ۹- معاد یا ابراهیم ۱۰- مکتب واسطه ۱۱- عرفات ۱۲- قرآن ۱۳- عرفان ۱۴- فلسفه نیایش ۱۵- شهادت ۱۶- پرسش و پاسخ ۱۷- نماز ۱۸- اسلام‌شناسی ۱۹- معارف اسلامی ۲۰- یاد و یادآوران ۲۱- فرهنگ تمدن ایدئولوژی ۲۲- روش شناخت اسلام ۲۳- مسئولیت شیعه بودن ۲۴- تفسیر سوره روم ۲۵- موضوعات قرآنی ۲۶- تفسیر سوره انبیاء ۲۷- شیعه یک حزب تمام ۲۸- پاسخ به سئوالات و انتقادات ۲۹- متحنی طبقاتی قرآن ۳۰- طرح ایدئولوژی اسلامی ۳۱- ارائه متد تحقیق ۳۲- درسهایی از مکتب امام سجاد ۳۳- بحثی درباره ماتریالیسم و کمونیسم.

۶- جامعه ایده‌آل

۱- امت، امامت، مهاجرت

۷- انسان ایده‌آل در اسلام

۱- علی تنهاست ۲- قرن ما در جستجوی علی ۳- ترجمه سلمان پاک ۴- دو شهید ۵- علی یک روح در چند بعد ۶- یکماه پابنای پیامبر ۷- علی اگر میگفت آری ۸- فاطمه فاطمه است ۹- علی انسان تمام ۱۰- سیمای محمد ۱۱- علی بنیانگذار وحدت ۱۲- رنج علی و پیروان علی ۱۳- شهادت ۱۴- مقدمه حماسه ۱۵- یکبار دیگر ابوذر ۱۶- چه نیازی به علی ۱۷- از هجرت تا وفات ۱۸- از ولادت تا بعثت ۱۹- گوشه‌های از حیات محمد ۲۰- علی مکتب وحدت و عدالت ۲۱- علی حقیقی بر گونه استاطیر ۲۲- ترجمه ابوذر غفاری ۲۳- مقدمه حجرابن عدی ۲۴- اقبال معمار تجدید بنای تفکر اسلامی.

● روش شناخت اسلام
با کتابهای دکتر علی شریعتی

۱- جهان‌بینی اسلامی

۱- بحث توحید و شرک
۲- جهان‌بینی توحیدی

۲- انسان‌شناسی در اسلام

۱- انسان اسلام و مکتبهای مغرب‌زمین ۲- چهار زنجان انسان ۳- انسان و تاریخ ۴- انسان در تمدن جدید ۵- انسان، اسلام، مارکسیسم ۶- انسان‌شناسی در قرآن ۷- بازگشت به خویش ۸- علی انسان تمام ۹- رنج بودن ۱۰- انسان و اسلام ۱۱- انسانی «بی‌خود» الیناسیون.

۳- جامعه‌شناسی اسلامی

۱- امت و امامت ۲- تشیع سرخ و تشیع سیاه ۳- چه باید کرد؟ ۴- هجرت و تمدن ۵- استعمار ۶- به کجا تکیه کنیم؟ ۷- انقلاب در ارزشها ۸- از کجا آغاز کنیم ۹- آگزیزستان‌سیالیسم ۱۰- محرومیت جامعه‌شناسی ۱۱- جامعه‌شناسی شرک ۱۲- نگاهی به تاریخ فردا ۱۳- علل انحطاط مذهب ۱۴- هنر در انتظار موعود ۱۵- تشیع علوی، تشیع صفوی ۱۶- پدر مادر ما متهمیم ۱۷- روشنفکر و مسئولیت او ۱۸- متمدن و متجدد ۱۹- ماشین در اسارت ماشینیسم ۲۰- استخراج و تصفیه منابع فرهنگی ۲۱- قاسطین، ناکثین، مارقین ۲۲- نقش انقلابی شیعه ۲۳- علم یا اسکولاستیک جدید ۲۴- متدولوژی علم ۲۵- ریشه‌های اقتصادی و طبقاتی رنسانس ۲۶- انتظار عصر حاضر از زن مسلمان.

۴- فلسفه تاریخ

۱- جبر تاریخ ۲- وراثت آدم ۳- حسین وارث آدم ۴- مذهب علیه مذهب ۵- تفسیر سوره روم ۶- انتظار مذهب اعتراض ۷- آری اینچنین بود برادر ۸- تاریخ و ارزش آن در

لیست قسمتی از کتابهای معلم شهید
دکتر شریعتی
ترجمه شده به زبان عربی

اسامی	ترجمه
۱- فاطمه هی فاطمه	فاطمه فاطمه است
۲- هکذا کان یا اخی	آری اینچنین بود ای برادر
۳- منهج‌التعریف علی‌الاسلام	روش شناخت اسلام
۴- الاسلام و الانسان	اسلام و انسان
۵- العودة الی الذات	بازگشت بخویش
۶- الانسان و السجون الاربعه	چهار زندان انسان
۷- الدعاء	
۸- الشهادة	

لیست بخشی از کتابهای معلم شهید
دکتر شریعتی
ترجمه شده به زبان کردی

اسامی	ترجمه
۱- گمراهنوه سەر خو	
۲- سیمای موحهممد (ص)	
۳- غیرقان، بهرامیری، تازادی	
۴- دایه باوه‌اک‌خراده؟	